

Социални иновации при предоставянето на услуги: нови партньори и подходи

Кратък преглед

Въведение

В настоящия доклад са представени резултатите от проект, който изследва привличането на нови партньори — по-специално социалните партньори, гражданското общество и хората в уязвимо положение — в сферата на социалните иновации. За целите на изследването „социалните иновации“ се определят като нови идеи (продукти, услуги и модели), които способстват едновременно за разрешаване на проблеми в обществото, за задоволяване на социалните нужди и за създаване на нови социални връзки между засегнатите групи. Социалните иновации могат да включват аспекти като ново участие при вземането на решения, услуги във връзка със социалното положение на конкретни целеви групи (предоставени срещу заплащане или не) и промени в системи за социални грижи. Социалните иновации са част от културното развитие и промените в обществото.

Изследването беше проведено на равнище ЕС — с фокус по-специално върху ролята на Европейския социален фонд (ЕСФ) в сферата на социалните иновации — и в шест държави членки: Австрия, България, Ирландия, Италия, Полша и Швеция. Проучена бе културата на иновации и социално партньорство във всяка държава и беше анализирано до каква степен политиките на национално равнище са задействани от политиката на ЕС. Освен това изследването включва проучвания на три конкретни случая в Ирландия, Словения и Швеция, като се представят инициативи, в чието разработване и реализиране са участвали социални партньори или лица в уязвимо положение.

Целта на настоящото изследване е да се събере информация чрез основан на доказателства подход, която да подпомогне политическия дебат относно социалните иновации и да допринесе за по-добро разбиране за ефективни и устойчиви процеси. Освен това изследването има за цел да проучи как да се подпомогнат най-ефективните социалните иновации в отделните етапи: от стартирането на програмата през последователното предоставяне на висококачествени услуги до идентифициране на добри практики.

Политически контекст

Социалните и икономическите предизвикателства на 21-ви век изискват нов подход към анализа и прилагането на иновации като цяло, и по-специално на социалните иновации. На социалните иновации във все по-голяма степен се гледа като на начин да се компенсира липсата на ефективност на държавата и икономиката при справянето не само с лишенията, но и с по-големи предизвикателства като застаряването на обществото и промяната на климата. Въпреки това не всеки нов начин за справяне със социалните предизвикателства представлява социална иновация: точно както техническите изобретения се считат за иновации само когато могат да бъдат предлагани на пазара, социалните иновации трябва да осигуряват значителни ползи за своите потребители.

Понастоящем социалните иновации са в основата на политическата програма на ЕС. Стратегията за растеж „Европа 2020“ изрично се позовава на социалните иновации. Две от нейните най-важни инициативи са „Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване“ и „Съюз за иновации“.

На социалните иновации все повече се гледа като на средство за постигане на ключовите цели, заложили в съобщението „Социални инвестиции за растеж и сближаване“ на Европейската комисия относно пакета за инвестиции в социалния сектор.

Основни констатации от програмите на национално равнище

Привличането на социални партньори и неправителствени организации (НПО) в разработването и прилагането на социални иновации се различава в шестте държави, обект на изследването; различно е и разбирането за тази концепция. Основните области на анализа бяха програми и инициативи в триъгълника на

политики „заемност — образование — социална политика“.

По-голямата част от програмите и инициативите за социални иновации се финансира от ЕСФ. Това се дължи навярно на факта, че подобни програми се вписват в обща структура и са обект на постоянно наблюдение. Проекти за социални иновации съществуват и извън обхвата на ЕСФ, но обикновено не се обозначават като такива.

С малки изключения социалните партньори не са запознати с концепцията за социални иновации. Въпреки това някои от тях участват на индивидуална основа в създаването и популяризирането на социални иновации, подобряващи условията за маргинализирани групи, например хората извън пазара на труда.

НПО често осъществяват социални иновации, макар че тяхното участие в разработването на програмите е главно неформално, тъй като гражданското общество и доброволческият сектор не участват официално в ЕСФ на равнище ЕС.

Хората, работещи в доброволческия сектор, като цяло свързват идеята за социални иновации с ЕСФ, по-специално във връзка с работата с групи в уязвимо положение. Хората, които представляват организации на работодатели, я свързват главно с концепцията за „социално предприемачество“.

Констатации от проучванията на конкретни случаи и насоки за политиката

Уместност на определението — Партньорите в проучването на конкретния случай не се спират на определението за социални иновации. Сами по себе си социалните иновации не са стимулиращият фактор или отправната точка за създаване на инициативата. Това е в съответствие с констатациите от анализа, проведен в шестте държави, което означава, че инициативи с пряко позоваване на социални иновации могат да бъдат намерени най-вече в рамките на ЕСФ. Предвид широкото определение на термина, много различни проекти могат да се считат за социални иновации.

Отговори на предизвикателството/проблемите — Общото между отделните проекти е, че се насочват към местни предизвикателства, без да се вписват в по-широка рамка. Това означава, че е възможно да се създаде среда, улесняваща повече такива инициативи „отдолу нагоре“,

разрешаващи проблеми, които все още не са достигнали до лицата, вземащи решения на най-високо равнище.

Разчитане на отделни лица — Ангажирането и ентузиазмът на хората, които участват в създаването и управлението на програмите, бяха отчетени като фактор от решаващо значение. Разчитането на отделни лица обаче може да отслаби устойчивостта на проекта, в случай че управлението се промени. Тесните връзки с други заинтересовани страни и структури могат да дадат на тези хора нужната подкрепа и да помогнат за създаване на по-стабилна основа и по-дълъг жизнен цикъл за тези проекти.

Устойчивост — Фактът, че са част от по-голяма и по-структурирана рамка, може да помогне на отделните проекти да бъдат устойчиви в дългосрочен план; въпреки това следва да се поддържа баланс, за да се създадат условия за гъвкавостта, присъща на дейностите от по-малък мащаб.

Привличане на заинтересовани страни — Поради участието на различни групи следва да се постигне по-добро разбиране на нуждите на бенефициерите. Това сътрудничество ще помогне също за по-реалистични очаквания на двете страни.

Подобрено оценяване — Макар че все повече се изисква проектите да включват набор от цели, изглежда съществува липса на акцент върху правилното оценяване на този аспект в широкомащабни програми. Трябва да се положат повече усилия, за да се гарантира систематично оценяване на тези инициативи.

Подобряване на финансирането — Много от програмите функционират като еднократни действия или проекти, а същевременно се опитват да постигнат дългосрочно въздействие. Предоставянето на финансиране би трябвало да следва по-предвидим и по-устойчив модел. Освен това следва да се проучат нови начини за осигуряване на допълнително частно финансиране.

Допълнителна информация

Документът *Social innovation in service delivery: New partners and approaches* („Социални иновации при предоставянето на услуги: нови партньори и подходи“) може да се намери на: <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1354.htm>

За допълнителна информация се свържете с Anna Ludwinek, ръководител изследвания, alu@eurofound.europa.eu